

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Білоус О.К.

студент,

Науковий керівник: Назарова О.Ю.

кандидат економічних наук, доцент,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

ЗЕЛЕНА ЕКОНОМІКА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНОГО СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Проблеми, що стоять сьогодні перед нашою цивілізацією, викликають масштабні зміни у всіх сферах життя суспільства. Зокрема, можна говорити про глобальні зміни клімату, втрату біорізноманіття, економічну та соціальну напруженість, а також, звичайно, за існуючих умов, епідеміологічна криза, спричинена новою коронавірусною інфекцією COVID-19, виходить на перший план. Пандемія ХХІ століття накладає на нас нові умови життя: уряди запроваджують жорсткі карантинні заходи та обмежують пересування громадян, компанії переводять своїх співробітників на роботу в онлайн-режимі, навчальні заклади переходять на дистанційне навчання. Глобальний наслідок епідемії коронавірусу – це величезний збиток для економіки. За словами директора Міжнародного валютного фонду, зараз глобальна економічна ситуація гірша, ніж під час кризи 2008–2009 років [11]. Водночас одним із основних пріоритетних напрямків державної політики в усіх країнах світу є необхідність забезпечення стабільного економічного зростання та покращення якості життя населення. Наприкінці пандемії проблеми дефіциту продовольства, усунення значних дефіцитів, виявлених у сфері охорони здоров'я, відновлення бізнесу, а також проблеми економії енергії та ресурсів загалом, безумовно, вийдуть на перший план.

З кінця XX століття все більше уваги приділяється концепції зеленої економіки як інноваційної форми технологічної моделі та однієї з основних стратегій досягнення сталого екологічного розвитку. Так, після Конференції Організації Об'єднаних Націй «Ріо + 20» у червні 2012 року був підписаний документ, у якому світове співтовариство в контексті досягнення сталого розвитку підтвердило необхідність модернізації політичних механізмів, економіки та правомірність реалізації ідеї «екологізації» економіки [10]. Більше того, багато сучасних досліджень також свідчать про ефективність впровадження концепції зеленої економіки як основного каталізатора стабільного розвитку країни [4; 6; 7].

Концепція зеленої економіки не є новою, але в нормативних документах все ще бракує детальної інформації щодо визначення цього поняття. Найбільш поширене формулювання зеленої економіки представлено у звіті Програми ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП), згідно з яким ця модель визначається як «економіка, що призводить до поліпшення добробуту людей та соціальної рівності, одночасно істотно зменшуючи екологічні ризики та екологічні дефіцити» [8]. За даними Всесвітнього фонду природи (WWF), ця модель розвитку сприяє інклюзивному зростанню з раціональним використанням природних ресурсів та мінімізацією використання природних джерел шляхом дій зі зменшення викидів парникових газів, підвищення енергоефективності та підтримки екосистем. Деякі дослідники розглядають зелену економіку з точки зору екологічної відповідальності всього суспільства і визначають її як «екологізацію правових, економічних та державних аспектів життя громадян» [2; 11]. Питання, що розглядається, також має враховувати концепцію зеленого зростання, яка тісно пов'язана з принципами зеленої економіки. Тому, згідно з «Курсом зеленого зростання» ОЕСР [9], ця стратегія має на меті активізувати економічний розвиток, зберігаючи природні ресурси та екосистеми, важливі для добробуту населення. Як правило, зелене зростання має виступати каталізатором інвестицій та інновацій, сприяючи появі нових шляхів розвитку економічної системи.

Концепція зеленого зростання є базовим набором заходів, які враховують перехід до моделі екологічної економіки. Таким чином, у

сфері зеленої економіки ми розуміємо принцип соціально-економічного розвитку, що ґрунтується на єдності природи та людського суспільства, що сприяє підвищенню рівня життя людей у довгостроковій перспективі без шкоди для довкілля [1].

Зелена економіка характеризується значним збільшенням інвестицій у сектори економіки, що створюють та зміцнюють природний капітал Землі або сприяють зменшенню екологічних дефіцитів та екологічних загроз. Ці сектори включають, зокрема, відновлювану енергію, транспорт з низьким рівнем викидів, енергоефективне будівництво, чисті технології, поліпшення поводження з відходами, стійке сільське господарство та управління лісами та сталє рибальство [7].

Основною метою Стратегії зеленого зростання є продовження економічного зростання та одночасне визнання ролі природного капіталу в процесах планування та національних рахунках. Основні заходи для досягнення цієї мети включають адекватну оцінку природного капіталу з урахуванням його ролі як виробничого фактора (тобто, в першу чергу, забезпечення належного вимірювання забруднення та використання ресурсів, але також запобігання ризикам, що виникають внаслідок обмежених ресурсів, та усуненню шкідливих субсидій), а також постійний тиск на інновації та підтримку конкуренції [3; 4]. У свою чергу, концепції зеленого зростання та зеленої економіки пов'язані тим, що вони просуюються як засіб виправлення фінансово-економічної кризи. Їх метою є сприяння відродженню порушеної світової економіки шляхом націлення на інвестиції на ринок екологічних продуктів та послуг та розвиток «природної» інфраструктури, тобто лісів, водойм чи біологічного різноманіття

Список використаних джерел:

1. Назарова О.Ю., Чатченко Т.В. Аналіз навколишнього природного середовища. Latest Technologies of Neo-industrial Transformations: Financial, Legal and Sociological Aspects. Gutsalenko L., Liashenko V., Sukach O. and others: Collective monograph [Ed. by Doctor of Economics Sciences, Prof. Pasichnyk Yu.]. Austria. Shioda GmbH, Steyr, 2020. 380 p. P. 154–162.

2. Бабенко М.В., Бік С.І., Постнова А.І. Зелена економіка: визначення та поняття. Москва: Всесвітній фонд дикої природи (WWF). 2018. 36 с.

URL: https://wwf.ru/upload/iblock/c56/zelenaya-ekonomika_opredeleniya_i_ponyatiya.pdf (дата звернення: 15.09.2021).

3. Бобылев С.Н., Горячева А.А., Немова В.И. Зеленая экономика: проектный поход. *Государственное управление. Электронный вестник*. 2017. № 64. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zelenaya-ekonomikaproektnyy-podhod> (дата звернення: 31.07.2021).

4. Селищева Т.А. «Зеленая» экономика как модель устойчивого развития стран ЕАЭС. *ПСЭ*. 2018. № 3(67). URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zelenaya-ekonomikakak-model-ustoychivogo-razvitiya-stran-eaes> (дата звернення: 13.08.2021).

5. BP Statistical Review of World Energy. 2019. 68th edition. URL: <https://www.europeangashub.com/wp-content/uploads/2019/06/bp-stats-review-2019-full-report.pdf> (дата звернення: 21.08.2021).

6. Delitheou, V. Green economy and smart city / Delitheou V. // *Journal of Reliable Intelligent Environments*. 2019, November. URL: https://www.researchgate.net/publication/337027995_Green_economy_and_smart_city (дата звернення: 23.08.2021).

7. Hamdouch, Abdelillah and Depret, Marc-Hubert (2010) «Policy integration strategy and the development of the «green economy»: foundations and implementation patterns». *Journal of Environmental Planning and Management*, 53: 4, 473–490. URL: <https://www.researchgate.net/deref/http%3A%2F%2Fdx.doi.org%2F10.1080%2F09640561003703889> (дата звернення: 20.09.2021).

8. OECD (2011b) Towards Green Growth, OECD Green Growth Studies, OECD Publishing, Paris (ОЭСР, 2011b. «Курс на зелене зростання»). URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264111318-en> (дата звернення: 31.07.2021).

9. OECD (2013) OECD Guidelines on Measuring Subjective Well-being, OECD Publishing, Paris 2013. URL: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264191655-en> (дата звернення: 25.08.2021).

10. Rio+20 outcome document «The Future We Want». URL: <https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/13662/N1238164.pdf?sequence=1&%3BisAllowed> (дата звернення: 23.08.2021).

11. The Global Risks Report 2020. World economic. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Global_Risk_Report_2020.pdf (дата звернення: 28.08.2021).